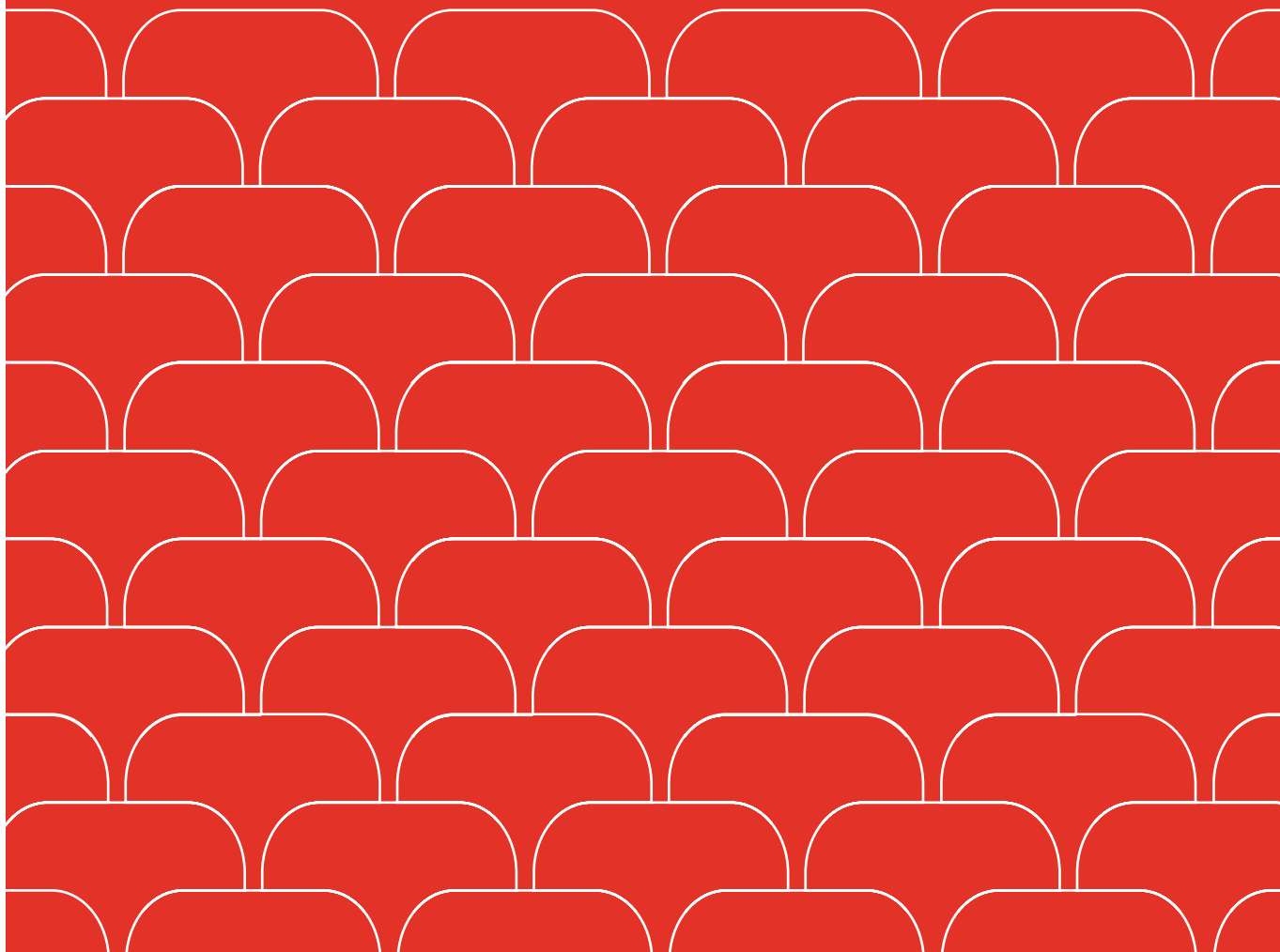

Brúixola per a encàrrecs dramatúrgics

Dramatúrgia

MANUAL DE BONES PRÀCTIQUES
EN LES ARTES ESCÈNIQUES

DOC 2

acd
Associació Catalana
de Dramatúrgia

AELC
associació
d'escriptors
en llengua
catalana

aveet Associació Valenciana
d'Escriptors i Escriptors
Teatral

**DRAMA
TURGIA**

DREM
ASSOCIACIÓ EN DE DRAMATURGIJA DE LA REGIÓ DE MURCIA

Brúixola per a encàrrecs dramatúrgics

Dramatúrgia

DOC 2 | MANUAL DE BONES PRÀCTIQUES
EN LES ARTS ESCÈNIQUES

ACD Associació Catalana de Dramatúrgia

ADIB Associació de Dramaturgues i Dramaturgs de les Illes Balears

AELC Associació d'Escriptors en Llengua Catalana

AVEET Associació Valenciana d'Esriptores i Escriptors Teatral

DRAMATURGA Asociación Galega de Dramaturxia

DREM Asociación de Dramaturgos de la Región de Murcia

ÍNDEX

1. Introducció	1
2. Un encàrrec en quatre actes	2
2.1. Primer acte: preguntes i acords	2
2.2. Segon acte: el contracte	3
2.3. Tercer acte: el procés d'escriptura	4
2.4. Quart acte: el procés d'assaig	5
3. Què passa quan l'obra ja està escrita?	6
4. Aplaudiments i/o xiulades	7
5. Consideracions finals	8

1. Introducció

Enhorabona: T'han encarregat l'escriptura d'una obra de teatre o una adaptació o algun tipus de dramaturgia no textual o bé algú vol representar una obra que has escrit!

Ara bé, intenta no deixar-te endur per les emocions abans de començar a escriure la primera escena o de negociar les teves condicions.

L'experiència demostra que es poden evitar molts problemes si l'autor/a i el productor/a arriben a un acord sobre com ha de funcionar el procés.

Per fer-ho, el productor/a ha d'explicitar clarament les condicions de l'encàrrec i/o el seu compromís a l'hora de produir la peça. De la mateixa manera, és important que ambdues parts entenguin bé aquestes condicions.

Com en una bona obra teatral, tots els actes d'aquesta història han d'estar ben dissenyats, pensats i escrits per aconseguir que tinguin un bon desenllaç.

2. Un encàrrec en quatre actes

2.1. Primer acte: preguntes i acords

Recomanacions per a una primera cita

L'autor/a i el productor/a han de mantenir una primera trobada per acordar les qüestions artístiques i pràctiques del projecte. Aquesta és una llista dels temes de conversa per tractar a fi d'evitar situacions incòmodes en el futur.

Començarem per les qüestions artístiques:

- Tema, motor creatiu, argument, gènere, to, forma, personatges o estratègia d'adaptació o de reescriptura d'un material ja escrit.
- Títol provisional.
- Durada de l'obra.
- Número d'intèrprets.
- Decisió consensuada sobre l'elecció del director/a escènic/a o cessió de la llibertat de decisió al productor/a.
- Decisió consensuada sobre l'equip artístic del projecte d'escenificació (especialment si l'equip implica alguns condicionants que afectin o puguin afectar el procés d'escriptura).
- Condicionants de l'espai escènic, de l'espai teatral i de la gira, en cas que n'hi hagi.
- Decisió consensuada sobre la tria del traductor/a en cas que calgui.
- Definició del públic al qual s'adreça l'obra.
- Metodologia de treball entre l'autor/a i el director/a escènic/a. Aquest punt inclou l'abans i el durant el procés d'assaig (Vegeu QUART ACTE: EL PROCÉS D'ASSAIG).

I, sí, encara que ens costi, també hem de parlar de les qüestions econòmiques i del calendari:

- Retribució i calendari de pagaments (tens dret a començar la feina cobrant un avançament).
- Definir la forma de pagament i, en cas que sigui amb factura, definir-ne les condicions.
- Determinar quin serà el percentatge de taquilla en concepte de drets d'autor (Tingues present que la repartició del 10% és una tradició, no una llei escrita. En cas que hi hagi autors/es d'altres disciplines, la percepció de drets no ha d'anar en perjudici del teu percentatge).
- Definir el calendari d'escriptura i les dates d'entrega del text definitiu. Pot incloure el temps aproximat d'entrega de versions posteriors, si són necessàries.

- Establir les obligacions de l'autor/a i del productor/a en quant a la promoció de l'obra.

Si l'encàrrec requereix condicions singulars (desplaçaments, recerca específica, etc.) que determinin el procés d'escriptura, el productor/a ha de comunicar la naturalesa d'aquestes condicions a l'autor/a i ha d'assegurar-se que l'autor/a rep el suport adequat per assolir els objectius.

Una bona pràctica professional requereix que tots els acords anteriors quedin fixats per escrit.

Aquesta constància pot quedar fixada en un document d'encàrrec previ al contracte, un correu electrònic on es posi per escrit el que s'ha consensuat en aquesta "primera cita" o, idealment, en el mateix contracte.

Tot el que s'ha anomenat fins ara és important si volem que sigui el començament d'una relació sana i fructífera per a totes dues parts. És una bona forma de detectar possibles malentesos i evitar falses expectatives.

2.2. Segon acte: el contracte

No insistirem mai prou en la importància de disposar d'un contracte abans de posar-se a treballar, tant si es tracta d'un encàrrec d'una institució pública, del sector privat o híbrida, com si es tracta d'una companyia independent de la mida i circuit que sigui.

És important també per a un autor/a saber què ha de firmar i, igualment important, què NO ha de firmar. Per això és essencial tenir models de contracte que serveixin d'orientació. Lamentablement, es pot donar el cas que l'entitat que sol·licita un encàrrec d'obra dramàtica no sàpiga fer un contracte d'aquest tipus.

Per tots aquests casos, t'aconsellem la consulta del *DOCUMENT 3: CATÀLEG DE MODELS DE CONTRACTE*, de gran ajuda per orientar i aclarir dubtes tant de dramaturgs/gues com de companyies i institucions.

En aquest moments, el catàleg ofereix dos models de contracte: **Contracte d'Espectacle per Encàrrec i Contracte de Comunicació Pública**. Tots dos contractes sovint apareixen junts en un únic document, però es tracta de dos conceptes diferents, cadascun dels quals pot contenir diverses variants a consensuar en cada cas. La idea és que el catàleg d'aquest Manual de Bones Pràctiques es vagi ampliant en funció de les noves necessitats específiques que vagin sorgint en la professió dramàtica.

2.3. Tercer acte: el procés d'escriptura

Es pot evitar una baralla?

- Durant el procés d'escriptura es cultivarà un diàleg constant entre les parts (producció, autoria, direcció), en el qual cada part vagi avisant a l'altra de com va el procés i de si hi ha imprevistos o canvis essencials.
- Qualsevol tipus de canvi respecte al que s'ha acordat ha d'estar consensuat mútuament. Aquest punt també s'ha de preveure, pactar i acordar abans de començar a treballar.

L'agenda és enemiga de l'art?

- Qualsevol canvi de circumstàncies o condicionants que afectin l'escriptura o la producció ha de comunicar-se per escrit.
- L'autor/a ha d'avisar amb antelació al productor/a si el calendari d'entrega no es pot complir. En aquest cas s'ha d'acordar un nou calendari.
- El productor/a ha d'avisar amb antelació a l'autor/a si les noves circumstàncies de la producció afecten el calendari o els condicionants de l'escriptura.

Qui escriu?

- L'autor/a, com a titular exclusiu dels drets morals i patrimonials de l'obra, té l'última paraula pel que fa als canvis proposats per la resta de l'equip i és qui ha de dur-los a terme.
- En el supòsit que calguin modificacions del text, el productor/a ha de donar el temps necessari perquè l'autor/a els pugui dur a terme.

2.4. Quart acte: el procés d'assaig

El teatre és una forma col·laborativa d'art i el productor/a o el director/a han d'estar oberts/es a la voluntat de l'autor/a d'implicar-se en el procés d'assaig.

En cas d'assistència de l'autor/a a la sala d'assaig, les diferents parts s'han de posar d'acord amb el funcionament de la metodologia de treball durant els assajos i pactar-la a l'inici del procés, sense que cap de les parts s'imposi en l'àmbit de l'altra i de manera que totes les parts puguin sentir-se artísticament còmodes. Caldria arribar a acords en aquests temes:

- Els possibles canvis del text que puguin derivar-se del procés d'assaig han d'estar limitats o definits en referència a la metodologia de treball entre director/a i autor/a pactada a la primera etapa.
- És precís definir si es faran o no trobades específiques o dins de la sala d'assaig per dur a terme aquests canvis de text.
- Definir quin serà el paper de l'autor/a a la sala d'assaig i el grau d'implicació en la seva contribució al procés d'escenificació.
- Si hi ha una demanda específica per part del director/a d'algun tipus d'assistència dramaturgic, l'autor/a haurà de ser remunerat/da d'acord amb el que s'hagi acordat en el contracte. En el supòsit que no estigui especificat en el contracte, caldrà un acord entre productor/a i autor/a per fer un annex al contracte.

3. Què passa quan l'obra ja està escrita?

Potser et sona la frase “Com que l'obra ja estava escrita, no cal pagar-te”. O: “Ah, és que ja l'havies escrit”. Tanmateix, és important remunerar també una obra ja escrita.

A vegades tenim obres que vam escriure ja fa temps i de cop i volta algú s'hi interessa o a nosaltres ens ve de gust moure-les. En aquest cas, l'autor/a també té dret a una remuneració, és a dir, a un import fix, al marge de l'*à-valoir* o bestreta de drets d'autor.

És precís firmar un contracte que així ho estipuli. Aquest contracte se sol anomenar **Contracte de Comunicació Pública**.

Que a més fa falta una actualització del text? Si és així, i si totes les parts hi estan d'acord, a més d'un **Contracte de Comunicació Pública** caldria fer un **Contracte d'Escriptura per Encàrrec** que especifiqui tant el calendari de les revisions o modificacions que es considerin necessàries com la corresponent retribució. A fi d'economitzar, si es considera oportú els dos contractes poden aparèixer junts en un mateix document.

Si el teu cas ara mateix és que tens una obra ja escrita que algú vol escenificar, t'aconsellem que consultis el model específic disponible al *DOCUMENT 3: CATÀLEG DE MODELS DE CONTRACTE*.

4. Aplaúdiments i/o xiulades

Si has seguit aquesta guia tot hauria d'anar bé (aplaúdiments), però si no és així (xiulades), recorda que sempre pots comptar amb l'ajuda legal que ens ofereixen les nostres associacions. Les experiències dels nostres companys/es poden contribuir a solucionar els nostres problemes i viceversa.

5. Consideracions finals

En cas que continuïis tenint dubtes, t'aconsellem que duguis la consulta a un advocat competent. Moltes de les associacions de dramaturgia que hem elaborat aquest document disposem de consultoria legal. Per això és important estar associat i que la informació sobre els usos i modes habituals, així com les bones pràctiques en general, flueixi en la mesura que sigui possible entres associacions i associats. El dubte que has tingut avui pot ser un aprenentatge molt útil no només per al teu futur, sinó per al sanejament de tota la professió.

Una última advertència: en els últims anys s'ha generalitzat l'ús de l'anomenada intel·ligència artificial generativa (cosa que ha suposat que es faci ús de textos d'autors sense el seu consentiment ni autorització). Assegura't que cap ús present o futur de la teva obra que no consti de forma explícita en el contracte no pugui ser utilitzat sense la teva autorització.

ACD Associació Catalana de Dramaturgia.

ADIB Associació de Dramaturgues i Dramaturgs de les Illes Balears

AELC Associació d'Escriptors en Llengua Catalana

AVEET Associació Valenciana d'Esriptores i Escriptors

DRAMATURGA Asociación Galega de Dramaturxia

DREM Asociación de Dramaturgos de la Región de Murcia

